

**JÁTÉKGYŰJTEMÉNY
DISZLEXIAPREVENCIÓ-
HOZ**

Kisné Takács Emese

Imre Adrienn

JÁTÉKGYŰJTEMÉNY DISZLEXIAPREVENCIÓHOZ

Készítette:
Kisné Takács Emese
Imre Adrienn

CSONGRÁD-CSANÁD MEGYEI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT
SZEGED
2020.

Tartalomjegyzék

I.BEVEZETŐ	1
II. A DISZLEXIAPREVENCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ ELMÉLETI ÁTTEKINTÉS	2
1. A diszlexia fogalma.....	2
2. A diszlexia tünetei	2
3. A diszlexia-veszélyeztetettség tünetei.....	2
4. A diszlexia-veszélyeztetettség várható következményei.....	4
5. A diszlexia-veszélyeztetettség vizsgálata	4
6. A diszlexiaprevenciós-terápia	5
III.JÁTÉKTÁR FEJLESZTÉSI TERÜLETEK SZERINT	6
III.1. Mozgások területe	6
III.1.1. Nagymozgások fejlesztése	7
III.1.2. Finommozgások fejlesztése.....	8
III.1.3. Grafomotoros fejlesztés	9
III.2. Téri tájékozódás területe	10
III.2.1. Téri tájékozódás fejlesztése saját testen, saját testből kiindulva.....	10
III.2.2. Téri irányok fejlesztése	12
III.2.3. Téri tájékozódás fejlesztése a térben.....	13
III.2.4. Téri irányok a síkban.....	14
III.3. Auditív észlelés területe	15
III.4. Vizuális észlelés területe	17
III.5. Figyelem területe	20
III.6. Gondolkodás területe	21
III.7. Beszéd, nyelv területe	22
III.7.1. Hangok megfigyelése, differenciálása, beszédészlelés.....	22
III.7.2. Artikulációs mozgások megfigyelése, tudatosítása	24
III.7.3. Ritmusfejlesztés	24
III.7.4. Szókincsbővítő játékok, szótudatosság.....	24
III.7.5. Mondatalkotást fejlesztő játékok, mondattudatosság.....	25
III.7.6. Fonéमतudatosság	26
IV.ZÁRÓ GONDOLATOK	27
V. AJÁNLOTT KIADVÁNYOK	27
VI. FELHASZNÁLT IRODALOM	28
VII. MELLÉKLETEK	30

I. BEVEZETŐ

A Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat az EFOP-3.1.6-16-2017-00020 pályázat keretében olyan kiadványok összeállítására vállalkozott, melyek segítik a szakembereket a különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátásában, a pedagógiai szakszolgálati feladatok értelmezésében, és hozzájárulnak ahhoz, hogy a pedagógusok és szülők könnyebben eligazodjanak a szolgáltatások rendszerében.

A különböző témákhoz kapcsolódó feladatgyűjtemények olyan tevékenységeket tartalmaznak, melyek játékos formában, mind otthoni, mind osztálytermi környezetben erősítik a terápiás/fejlesztő munka jótékony hatásait.

A „Játékgyűjtemény a diszlexiaprevencióhoz” című kiadvány a diszlexia veszélyeztetett 5-6 éves, nagycsoportos gyermekek fejlesztéséhez kínál játékötleleteket. A fejlesztendő részterületekhez összegyűjtött játékokat a terápia kiegészítéséhez, gazdagításához javasoljuk a gyermekkel foglalkozó pedagógusoknak, szülőknek.

Ahhoz kívánunk segítséget nyújtani, hogy az érintett korosztály életkori sajátosságainak figyelembevételével, játékosan, játékokkal, szeretettel és tudatosan segítsék a gyermekeket problémáik, nehézségeik enyhítésében, vezessék őket az iskolára felkészülés nem könnyű, kihívásokkal teli útján.

Bízunk benne, hogy kiadványunk rövid, értelmező elméleti leírása útmutatót jelent az érintett szülőknek, óvónőknek.

Az összegyűjtött játékrepertoár sok-sok év alatt, a mindennapi fejlesztő tevékenység során kipróbált munkaanyag, bevált gyakorlat, szakmai kincs.

Célunk, hogy a játéktárházból válogatva, azt megvalósítva, tartalmas, örömteli percekkel ajándékozzunk meg gyermekeket, szülőket, pedagógusokat egyaránt.

Ajánljuk a gyűjteményt mindazon pedagógusoknak: óvónőknek, fejlesztő pedagógusoknak, gyógypedagógusoknak, logopédusoknak, akik szakmai tárházukat szeretnék frissíteni, fejlesztő munkájukat változatossá tenni.

A sikeres fejlesztőmunka egyik feltétele a gyermek és vele foglalkozó felnőtt közötti pozitív kapcsolat, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.

Legyen egy jól megválasztott játék ennek az eszköze!

II. A DISZLEXIAPREVENCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ ELMÉLETI ÁTTEKINTÉS

1. A diszlexia fogalma

A diszlexia viszonyfogalom. Diszharmónia a gyermekkel szembeni jogos elvárások (jó adottságok), az olvasás-írás tanítására szánt idő, a gyakorlás mennyisége és az eredmény között.

Fiúk körében gyakoribb jelenség. A korábban pösze gyermekek kb. 20 %-a válik diszlexiássá. A gyermekek 4-10 %-a küzd nehézségekkel az olvasás területén.

A megelőzésről Meixner Ildikó a következőket írja:

„A diszlexiás gyermek problémáját úgy is felfoghatjuk, hogy sokkal hosszabb gyakorlási időre van szüksége az olvasás-írás megtanulásához, mint más tanulóknak. Ha előre feltételezhető, hogy a gyermek diszlexia veszélyeztetett, legcélszerűbb ezt a plusz időt a beiskolázás előttre tolni, illetve a diszlexia prevenció módszerrel kezdeni meg az első osztályt.” (Meixner, 2000.)

2. A diszlexia tünetei

Olvasásban-írásban megnyilvánuló tünetek:

betűkihagyások, betűtévesztések, szótagkihagyások, betoldások, rossz kombinációk, céltalan szóismételgetések, szóroncsok, összeolvasás súlyos megkésése, szóolvasás megtagadása, lassú tempó, szövegértés zavara

A beszéd területén fellépő tünetek:

szókincs szegénysége, mondatalkotásuk egyszerűen szervezett, diszgrammatizmus fellelhető, szövegemlékezet gyenge

Magatartásban, viselkedésben megfigyelhető tünetek:

dekoncentráltág, fáradékonyság, teljesítmények ingadozása jellemző, magatartási zavarok (agresszivitás, visszahúzódás, kompenzálás, védekezés-kitérés)

Egyéb területek tünetei:

fejletlen ritmusérzék, dominanciazavarok, testséma kialakulása nehezített, ügyetlen finommozgások, téri-idői orientáció zavara

3. A diszlexia-veszélyeztetettség tünetei

Amire figyelni kell az óvodában és otthon

<http://www.diszlexia.info/mexinergyakorlatban.htm>

(utolsó letöltés 2020. 04.26.)

A jelek együttesen és külön-külön is előfordulhatnak, formájuk lehet enyhe és súlyos.

A mozgás területén tapasztalható veszélyeztető tényezők:

- motoros ügyetlenség, nagymozgások összerendezetlensége (lépcsőn járás, egyenes vonal mellett haladás, akadály átlépése stb.)

- finommotoros koordináció zavarai (vágás, gyurmázás, gyöngyfűzés, hajtogatás, gombolás, cipőfűző kötése, ceruzafogás)
- balkezesség
A tiszta balkezesség, baloldaliság, amely kézre, szemre, lábra egyaránt kiterjed, nem okoz problémát. A keresztezett preferenciák, a kevert, nem elég erős dominancia, az átszoktatott balkezesség a rizikótényező. A ceruzafogást illetően a kéz dominanciájának iskolás korra ki kell alakulnia.

Téri – idői tájékozódás területén tapasztalható veszélyeztető tényezők:

- Irányzavar, térben való tájékozódás zavara. Az irányok nehezen alakulnak, keverednek, iránytévesztés figyelhető meg.
- Testséma kialakulatlan.
- Térrel kapcsolatos viszonyfogalmak elmaradó megjelenése, keveredése, egyszerűsítése: pl. „ajtó mellett” névutós kifejezés helyett az „ajtónál” ragos névszó használata figyelhető meg.
- Idővel kapcsolatos fogalmak (napszakok, napok, hónapok, viszonyfogalmak: előtte, utána) nehezített kialakulása, keveredése jellemző lehet.
- Időrendi sorrend felállítása, sorba rendezés nehézséget jelent számukra.

Beszéd területén tapasztalható veszélyeztető tényezők:

- Ügyetlen artikulációs mozgások
- Megkésett beszédfejlődés (beszédindulás késik, eltérő fejlődésmenet)
- Makacs, elhúzódó pöszeség
- Szókincs szegényes, szótalálási nehézségek
- Spontán beszéd egyszerű, tómondatokból áll
- Bőbeszédűség – feltűnő a lényegkiemelés zavarából fakadóan az információtartalom hiánya
- Beszédértési problémák: visszakérdez, nem adekvát válaszokat ad a felé irányuló verbalításra
- Verbális emlékezet gyengesége: nem szereti a meséket, verseket, mert nem tudja megőrizni, visszaadni a verbális tartalmakat
- Hangszín, hangerő, hangsúlyozás és a beszédtempó változása, a monotónia is megfigyelhető
- Amuzikalitás, rossz ritmusérzék is feltűnhet az óvodai foglalkozásokon

Akusztikus és vizuális területen jelentkező veszélyeztető tényezők:

- Hallási percepció zavarai: a hallott ingereket rosszul elemzik (hangok differenciálása, megkülönböztetése zavart, zöngés-zöngétlen, rövid-hosszú hangok figyelmen kívül hagyása)
- Helytelenül érzékeli a hangok sorrendiségét, képtelen egy-egy hang kiemelésére
- Az alak, forma, nagyság és szín szerinti differenciálás képessége kialakulatlan
- Vizuális percepció gyenge: lényeges-lényegtelen megkülönböztetése, rész-egész összefüggés meglátása nem megfelelő, alak-háttér differenciálás pontatlan
- Látott ingerekre nehezen emlékszik vissza, bizonytalan emléknymok jellemzőek

Egyéb területeken jelentkező veszélyeztető tényezők:

- Feladattudata kialakulatlan
- Nehezen motiválható feladatvégzésre
- Figyelme szétszórt: nem tud összpontosítva figyelni, csapong, elterelődik figyelme
- Magatartási problémák, érzelmi zavarok jelentkeznek: bohóckodás, agresszivitás, visszahúzódás, elzárkózás

4. A diszlexia-veszélyeztetettség várható következményei

- az olvasás-írás elsajátításának nehézsége, lassúsága
- tanulási problémák
- iskolai előmenetel romlása
- tanulási kedv, motiváció romlása
- iskolai kudarcok
- magatartási problémák: dühkitörés, bohóckodás, agresszió
- neurotikus tünetek: körömrágás, enurézis, táplálkozási problémák, önértékelési zavarok

5. A diszlexia-veszélyeztetettség vizsgálata

„A diszlexia-veszélyeztetettséget vizsgáló eljárás célja azoknak a részképességzavaroknak a feltárása, amelyek jelenléte nehezítheti vagy akadályozhatja az olvasás és írás megtanulását.” Marosits Istvánné(1999): A diszlexiaveszélyeztetettség vizsgálata. in: Dr. Juhász Ágnes (szerk.). Logopédiai vizsgálatok kézikönyve. Új Műzsák Kiadó, Budapest. 77. o.

Mikor végzünk diszlexiaveszélyeztetettségi vizsgálatot?

- A Szól-e? szűrőeljárás az 5. életévüket betöltött óvodás gyermekek nyelvi és beszédállapotának felmérésére szolgáló eszköz a logopédiai ellátás eszköztárában. Lehetőség a logopédusok számára, hogy tájékozódjanak a korosztály nyelvi fejlettségéről, képet kapjanak a kultúrtechnikák (olvasás-írás) elsajátításához szükséges képességek, részképességek állapotáról. Az elkészült vizsgálati véleményben jelzik az esetleges gyanút a diszlexiaveszélyeztetettségre, és javasolják a „Diszlexiaveszélyeztetettség vizsgálata” eljárás elvégzését.
- A vizsgálat segítséget nyújthat az első osztály korai hónapjaiban tapasztalt sikertelenségek esetén is.

Következmény

Amennyiben az elvégzett vizsgálat megállapítja a diszlexia veszélyét, további lépések a következők:

- prevenciós foglalkozás szervezése a gyermek számára
- kiegészítő vizsgálatok elvégzése (GMP, Sindelar, szemészeti, fül-orr-gégészeti, gyermekneurológiai vizsgálatok)

6. A diszlexiaprevenciós-terápia**Jellemzők**

A korai felismerés lehetővé teszi a fejlesztőmunka korai megkezdését.

A diszlexiaprevenciós-terápia jellemzője a komplexitás: játékos tevékenységek sorozatában valósul meg a több területre - a motoros és megismerő funkciókra, részképességekre, a beszédre, a nyelvi fejlettséget érintő elemekre, a szociális készségekre - kiterjedő célirányos fejlesztés.

Lényeges, hogy a fejlesztést végző szakember (gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus) az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve, a speciális szükségleteket szem előtt tartva tervezze meg, és dolgozza fel a fejlesztésre szánt anyagot.

Fontos tényezők, melyeket érvényre kell juttatni a fejlesztés során:

játékosság, tudatosság, fokozatosság, apró lépésekben haladás, ismétlés, gyakorlás biztosítása, „legközelebbi fejlődési zóna” alkalmazása, sikerélmény, állandó motiváció, kreatív, játékos hangulat teremtése, több érzékszervre hatás biztosítása.

Kiemelten nagy hangsúlyt kap a fejlesztésben a szakember irányt mutató tevékenységének kiegészítése a szülők, óvónők támogató, segítő, megerősítő munkájával. Elengedhetetlen a sikeres fejlesztéshez az együttműködés lehetőségeinek bővítése, tartalmának mélyítése. Segítjük a szülőket, óvónőket, gyermekkel foglalkozó felnőtteket abban, hogy megértéssel kezeljék a gyermek problémáját. Értessük meg, hogy a gyengébb teljesítmény nem rosszaságból fakad. Értékeljük a gyermek erőfeszítéseit, vegyék észre az apró lépéseket is. Lássák meg erősségeit, jó tulajdonságait, azokat a területeket, ahol eredményeket képes elérni.

Fejlesztő munkánk akkor válik igazán hatékonná, ha a gyermekkel foglalkozó partnerek (szakember, szülő, pedagógus) élnek a folyamatos tájékoztatás, konzultálás lehetőségével. A szakemberek értékelik az elvégzett munkát, és meghatározzák, összehangolják a fejlesztés további lépéseit.

Amennyiben szükséges, a gyermek állapota indokolja, feltétlenül vonjunk be egyéb szakembereket a fejlesztő munkába, kérjük támogatásukat, speciális szakmai segítségüket.

A terápia területei

- Mozgásfejlesztés
- Téri tájékozódás fejlesztése
- Auditív észlelés, differenciálás, emlékezet fejlesztése
- Vizuális észlelés, differenciálás, emlékezet fejlesztése
- Figyelem fejlesztése
- Gondolkodás fejlesztése
- Beszéd- és nyelvi fejlesztés

III. JÁTÉKTÁR FEJLESZTÉSI TERÜLETEK SZERINT

A fejezetben végighaladunk a diszlexiaprevenció-terápia egy-egy területén. Rövid értelmező leírást adunk azokról a funkciókról, amit érint a fejlesztés. Ezután játékokat és hasznos kiadványokat ajánlunk, melyek inspirációt adva további új gondolatokra, ötletes megoldásokra serkenthetik a gyermekkel foglalkozó szakembereket, pedagógusokat, szülőket.

III.1. Mozgások területe

A beszéd és a gondolkodás szoros kölcsönhatásban fejlődik a mozgással. A valamilyen tanulási zavarban, részképességzavarban, illetve a tanulási zavar veszélyeztetett gyermekek anamnézisében általában megfigyelhető a megkésett mozgásfejlődés. Gyakran együtt jár azzal, hogy bizonyos mozgásformák nem csak később indulnak fejlődésnek, hanem ki is maradnak. Például gyakori, hogy a mászás kimarad, vagy előbb jár, aztán mászik a kisgyerek. a diszlexia prevenció fontos elemét képezi a nagymozgások fejlesztése, mellyel a különböző agyi struktúrák, kapcsolatok kiépítését segítjük elő.

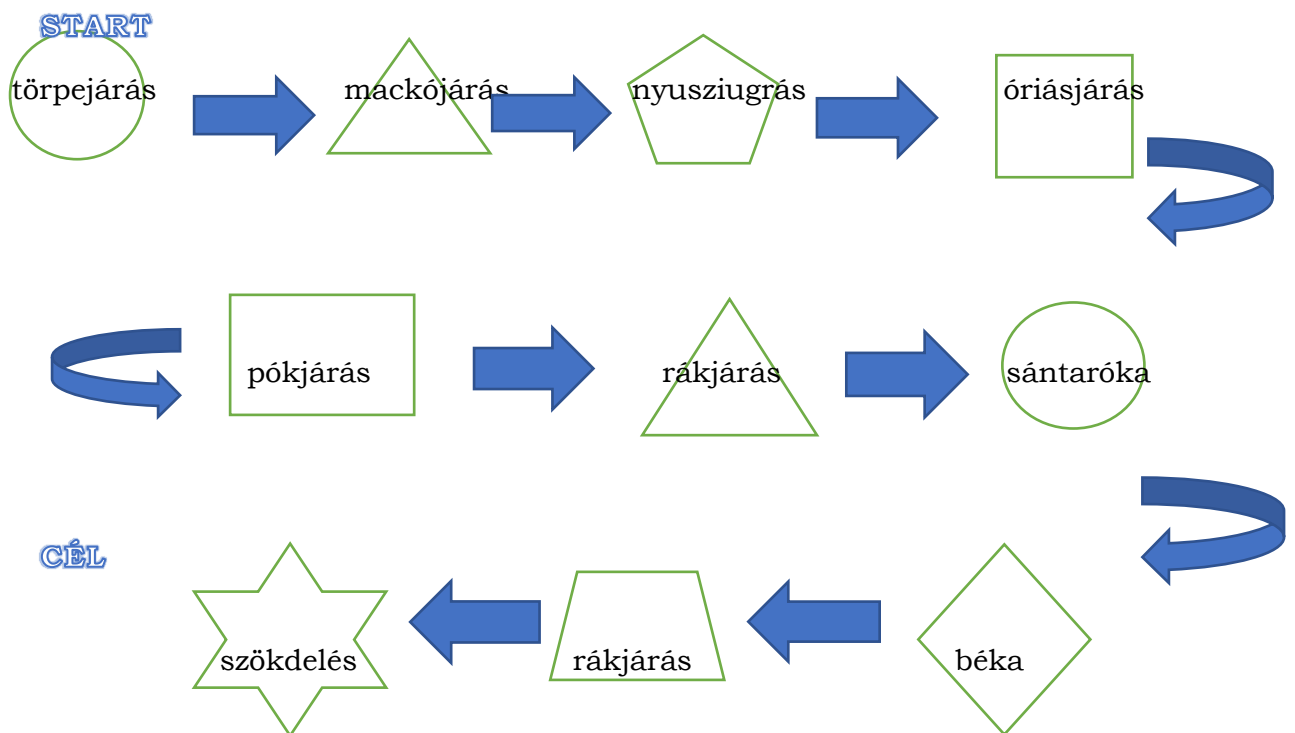
A fejlesztés célja: segítse elő a gyermek mozgatófunkcióinak kialakulását, az ismeretszerzés lehetőségeit javítsa.

Feladata, a fejlesztés területei: alapmozgások begyakorlása, egyensúlyérzékelés fejlesztése, a két testfél mozgásának összerendezése, szorosan kapcsolódik hozzá a testséma fejlesztése, saját testen való tájékozódás, valamint a téri tájékozódás fejlesztése. A testséma és téri tájékozódás fejlesztésének lehetőségei külön egységként kerülnek tárgyalásra.

Játékötletek:

III.1.1. Nagymozgások fejlesztése

- Ide tartoznak a kúszás, mászás, járások, ugrások (medvejárás, nyusziugrás, békaugrás, sánta róka, törpejárás, óriásjárás, pároslábon ugrálás, fél lábon való ugrálás, indián szökdelés stb.)
- Érdeemes megemlíteni olyan egyszerű eszköz nélküli mozgásos játékokat, mint a fogócska, bújócska, körjáték. Mozgással kísért mondókák. Ezekkel a játékokkal észrevétlenül rendeződik össze a különböző testrészek tevékenysége. Az alapmozgások kiválóan gyakorolhatók társasjátékkal.
- Nagymozgás társasjáték:

Dobj a dobókockával, lépj, majd végezd el a feladatot! Minden mozgást végezz 6x!

- Lábnyom követő:

Színes kartonból vagy dekorgumiból kivágott lábnyomokon lépkedés, ugrálás.

Sokféleképpen variálható, a nagymozgáson túl fejleszti a figyelmet, koncentrációt, egyensúlyt, térbeli tájékozódást. Ehhez hasonló játék a különböző ugróiskolák, amelyeket bárki könnyedén elkészíthet otthon is. Udvar hiányában a szobában is készíthetünk ugróiskolát padlóra ragasztott szigetelőszalag segítségével.

- Egyensúlyfejlesztő játékok:

Vonalon, kötélén való végigsétálás, hintázás, trambulínon való ugrálás, mind remekül fejleszti az egyensúlyérzékletet. Vonalon való végigsétálást nehezíthetjük azzal, hogy a vonalat, alakzatot követve, rajta haladva egy jól ismert mondókát, versikét mond a gyerek. Ezzel a figyelmet, koncentrációt is növelhetjük. Jó szolgálatot tehet az egyensúly fejlesztésében az ugrólabda, vagy nagy méretű tornalabda használata.

- Tűz-víz-repülő játék

A játékevezető elkiabálja magát, miközben a gyerekek futkároznak. Amikor azt kiáltja: Tűz! leguggolunk, Víz! leülünk a székre felhúzzuk a lábunkat, Repülő! lehasalunk.

Ajánló:

Twister játék

A TSMT torna gyógypedagógus fejlesztésével nagyon hatékony.

Szabó Borbála (2017): Mozdulj rá! Mozgással kísért mondókák gyűjteménye. Logopédia Kiadó

III.1.2. Finommozgások fejlesztése

A finommozgások alatt elsősorban a kézügyességet és az íráskészséget értjük. A finommozgások közé soroljuk az artikulációs mozgásokat, a beszédszervek mozgásait is, ezeknek az ügyesítése sem kevésbé fontos, ám ezeket bővebben a pöszeséggel foglalkozó kiadványunkban tárgyaljuk.

A kézügyesség fejlesztésének feladata, célja, hogy a kéz izmait erősítse, lazítsa, az ujjait egymástól függetlenül is tudja mozgatni a gyermek, csukló lazítása, mozgatása. Ezek fejlesztése nélkülözhetetlen az írás elsajátításához. A szem-kéz koordináció azt a képességet jelenti, hogy a gyerek képes a szem és kéz mozgásait célzottan összekapcsolni. Ezen készségek, képességek alapfeltételei az olvasás, írás elsajátításának.

(https://mozgasfejleszt.es.blog.hu/2011/11/20/a_szem_kez_koordinacio)

(utolsó letöltés dátuma: 2020.05.06.)

A fejlesztés területei: kézügyesség, kéz, ujj izmainak fejlesztése, erősítése, szem-kéz koordináció fejlesztése, helyes ceruzafogás kialakítása, íráselemek gyakorlása, tanítása.

Annál a kisgyereknél, aki nehezen tudja begombolni a ruháját, nem tudja bekötni a cipőjét, apró, pici tárgyakkal nem szeret játszani, nem szeret színezn, rajzolni, nem tud ceruzát fogni, indokolt lehet a kézügyesség fejlesztése. Fontos, hogy soha ne a színezést, rajzolást erőltessük, először ügyesítsük a kezek izmait, fejlesszük a szem-kéz koordinációt, hogy képessé váljon a helyes ceruzafogásra, a ceruzát a lapon megtartani, és célzott mozgásokat végezni vele.

Játékötletek:

- Kezek ügyesítése eszköz nélkül:

Ujj- és kéztorna, mozgással kísért mondókák.

Például: Ujjaimat mozgatom,

Közben vígan mondogatom, (ujjak mozgatása, mutogatása)

Kifordítom-befordítom, (kézfej kifelé fordítása, majd befelé fordítása)

Lefordítom-felfordítom, (kézfej lefelé fordítása, majd felfelé fordítása)

Zongorázok, furulyázok, (ujjak mozgatása)

Erősebb lett a kezem, (kéz ökölbe szorítása)

a tornát befejezem.

(2017. Logopédia Kiadó-Szabó Borbála: Mozdulj rá! Mozgással kísért vers és mondókagyűjtemény)

- o Kezek ügyesítése, eszközzel, ceruza nélküli játékok:

Remekül erősíti a kéz izmait a gyurmázás. A csipőfogások gyakorlásához, a három ujjas csipőfogás kialakulásához (helyes ceruzafogáshoz) válogathatunk apró tárgyakat, magokat. Kisebb tárgyakat, pomponokat kockacukor csipesszel vagy ruhacsipesszel is megfoghatunk, szortírozhatunk. Csíptethetünk ruhacsipeszt kartonból kivágott egyszerű alakzat szélére. Például: kör formából csipeszeléssel napocsát készítünk. Csipesz helyett gémkapcsokat is tűzhetünk lapra, vagy fűzhetünk belőlük láncot.

- o Poharas játék: Eldobható műanyag pohárba csipesszel megadott minta, szín, alapján pomponokat rakosgatunk. **(1.sz. melléklet)**
- o Csibe-etetés:
Dobjunk a dobókockával, és a dobott értéknek megfelelően csiptessünk, csipegessünk fel a csibével zseniliadrótot („kukacokat”). **(2.sz. melléklet)**
- o A szem-kéz koordinációt is jól fejlesztő fűzőjátékok tárháza is végtelen. Gyöngyöt vagy darabkákra vágott szívószálat, tésztát is felfűzhetünk damilra, drótra vagy hurkapálcikára **(3.sz. melléklet)** Kilyukasztott karton vagy dekorgumi szélén körbefűzhetünk cipőfűzőt, zsinórt. **(4.sz. melléklet)** Ha kedvünk tartja terményekből, magokból vagy tépéssel papírból, esetleg kis golyókat gyűrve krepp papírból mozaikot is készíthetünk. Bármely kézműves tevékenység: vágás, ragasztás, tépés, gyürés, nyomdázás, ujjal való festés hasznos kikapcsolódást nyújt.
- o Gomboló játék:
Filcből kivágott formák közepére gomblyukat vágunk, egy filccsíkra pedig gombokat varrunk kb. 3 centiméter távolságra. Dobunk a dobókockával és a megfelelő formát kiválasztja a gyermek és felgombolja. **(5.sz. melléklet)**

III.1.3. Grafomotoros fejlesztés

azaz az íráskészség fejlesztése, íráselemek gyakorlása. Egy-egy íráselemet úgy kezdünk el gyakorolni, hogy először a padlóra ragasztva vagy krétával megrajzolva a formát nagy méretben, végigsétálunk rajta, követve a vonalat. Kezünkkel a levegőbe rajzoljuk a mintát, ezután még mindig nagy méretben átírja a gyerek a lapon. Az íráselemet fonalból kartonra ragasztva ujjunkkal kitapinthatjuk, ujjunkat végig vezethetjük rajta. Majd ezek után próbálja meg a gyermek írni az íráselemet kisebb méretben is. Az egyszerűbb elemektől a bonyolultabbak felé haladva a következő íráselemeket érdemes gyakorolni: álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, hullámvonal, cikk-cakk vonal, kampó, kapuvonal, csészevonal, kör, fecskevonal. Szabály, amit követünk, mindig fentről-lefelé és balról-jobbra haladva húzunk vonalat, a kört az óramutató kettésétől kezdve balra kanyarítjuk.

- Találd ki!
Az íráselemeket fonalból vagy spárgából kartonpapírra ragasztjuk, kártyákat készítünk. Letakarjuk kendővel, vagy bekötjük a játékos szemét. Az íráselemet kitapintva kell kitalálni, mit ábrázol a lap.
- A lusta nyolcas: írásának gyakorlása a csuklómozgást ügyesíti, lazítja a csuklót, a szem-kéz koordinációt is fejleszti, és a testközépvonal átlépést segíti, fejleszti a figyelmet, koncentrációt, agytorna, a jobb és bal agyfélteke közti kapcsolatok kiépülését segíti.
- Ajánló:
gyöngyfűző játékok
horgász játékok
Pötyi játék
Lego, építőjátékok
Jenga
Egyensúly játékok
Dávid Ildikó (2019): Játékos ujjlenyomatok- egyszerű minták – kreatív rajzolóka. Szalay Könyvek
Pásztor Csörgei Andrea (2020) Írás előkészítő feladatok -Barátnóm, Bori foglalkoztatófüzet. Manó Könyvek
Kelédi Lászlóné (2018): Íráselemek gyakorlása. Logopédia Kiadó

III.2. Téri tájékozódás területe

(Nagyné,1996., Robert E. Vallett,1996.)

A téri tájékozódás fejlesztésének 3 szakasza van. Ezek a szakaszok egymásra épülnek.

- Saját test fogalma, testkép, testséma, tájékozódás saját testen, saját testből kiindulva.
- Téri tájékozódás fejlesztése a térben tárgyakkal, téri viszonyok észlelése, értelmezése, irányok, relációs szókincs megerősítése.
- Téri irányok, viszonylatok alkalmazása a síkban.

Játékötletek:

III.2.1. Téri tájékozódás fejlesztése saját testen, saját testből kiindulva

- Mondókák a testrészek gyakorlásához (Szó-beszéd (Tóth Erika összeállítása) Móra Könyvkiadó 2008.)

Ez a szemem, ez a szám
Ez meg itt az orrocskám.
Jobbra-balra két karom.
Forgatom, ha akarom.
Két lábamon megállok,
Ha akarom, ugrálok.

...

Zöld erdő (haja)
Sík mező (homloka)
Pillangó (szemei)
Szuszogó (orra)
Tátogó (szája)
Itt lemegy (nyakához)
Itt megáll (hasához)
Itt a kulacs, itt igyál!

...

Kerekecske, dombocska,
Itt szalad a nyulacska.
Erre megyen, itt megáll,
Itt egy körutat csinál,
Ide bújik, ide be,
Kicsi gyermek keblibe.

...

Mit csinál a kis kezem?
Simogat kedvesen,
Ütöget mérgesen,
Csiklandoz viccesen,
Csipked hegyesen,
Táncol ügyesen.
Na mit csinál a kis kezem?
Te is tudod, mondd velem!

Ilyen nagy az óriás:
Nyújtózkodjunk kispajtás! (nyújtózkodás)
Ilyen kicsi a törpe:
Guggoljunk le a földre! (guggolás)

...

Okos fejem legfelül,
Jobbra-balra egy-egy fül
Szép szájam van középen,
Pisze orrom van nékem.

...

Nyakam tartja fejemet,
Karom ölel titeket,
Vállam tartja kezemet.

...

Pocakom jól tele van,
 Köldökömnek gödre van,
 Hátul meg a hátam van.
 Táncos lábam ritmust jár,
 Ügyes térdem hajlik már,
 Jobb bokámat megverem,
 Bal sarkamat leteszem.
 Két talpamon táncolok,
 Úgy látom, hogy megvagyok!

- Lazító, színező
 Eszköz: papírból kivágott emberi test, színes ceruza
 A kisgyermek a hátán fekvé követi az utasításokat (lazítsd el a jobb karodat, lóbáld a bal lábadat). Jól mozgassuk meg minél több testrészünket. Ezután kap egy emberke sémát, amelyen pirossal kiszínezheti a bal oldali testrészeket, kézzel a jobboldaliakat, vagy színezzé azt a testrészt, amit meg is mozgatunk.
- Ellentét játék
 A játékvezető mond egy kérést, utasítást a gyerekeknek, és nekik rossz gyerek módjára az ellenkezőjét kell cselekedni.
 Pl.: Instrukció: Fogd meg a jobb füled! A gyerekek a bal fülét kell megfogni.
- Szín és testrész
 Eszköz: telefon (zene lejátszására alkalmas eszköz), zene
 Zenére sétálunk a teremben, majd a játékvezető mond egy színt és egy testrészt. A gyerekek a megnevezett testrészükkel megérintik társuk megegyező színű ruhadarabját.
 Pl.: „váll-kék” jelszóra a vállukkal valakinek a kék ruhadarabjához kell érni.
- Tenyér a tenyérhez
 Eszköz: magnó, zene
 Halk zeneszóra kötetlenül mozognak a gyerekek. Utasításra azonos testrészeiket egymással összeérintik. (Könyök a könyökhöz, térd a térdhez, stb.)

III.2.2. Téri irányok fejlesztése, saját testből kiindulva (torna játékos szituációkat, környezetet teremtve, változó eszközökkel, figyelembe vehetjük az aktualitásokat: ősszel sünök leszünk az erdőben, tavasszal katicák mozognak a réten, télen a hóember gyakorol stb.) Eszköz lehet: babzsák, seprűnyél, őszi falevél, labda, karika stb.

- Játékok eszközzel:
 Emeld a babzsákot a fejed fölé!
 Add át a babzsákot egyik kezedből a másikba!
 Tedd a babzsákot a két összezárt sarkad mögé, bokád elé!

Tedd a babzsákokat a két térded közé, szorítsd össze!

Tedd a babzsákokat az egyik majd a másik válladra!

Állj terpeszbe, tedd a babzsákokat a két lábad közé!

Térden menj úgy végig, hogy a babzsákokat fejed fölött tartod, mindkét keziddel fogod!

Ereszkedj négykézlábra, tedd a hátadra a babzsákokat!

Tedd a babzsákokat a fejedre, sétálj úgy, hogy ne essen le!

- A legtöbb időt a **jobb-bal** fogalom kialakítására kell fordítani. Segítsük a gyerekeket azzal, hogy a baloldalukra a szívük fölé szív kitűzött helyezünk el, vagy a bal kezük fejére egy kis szívecskét rajzolunk, gumifilcből karkötőt készítünk.
- Játékos szituációkat teremtve, a gyermekek érdeklődését, az aktualitást vegyük figyelembe. A variációs lehetőségek végtelenek!
- Nyomkereső
A csoportban lévő gyermekek láb- és kéznyomatát elkészítjük színes papírokból. Lehet a bal piros, a jobb kék színű. A kéznyomokat a szekrény oldalára vagy a falra erősítjük, a lábnyomokat a padlóra ragasztjuk úgy, hogy végigléphető legyen. A lábnyomok a tenyérynymokhoz vezetnek kacskszűrő útton. Az út végén valamit elrejtünk, azt kell megtalálni. A gyermekek a lábnyomokon haladnak, a jobb és a bal lábakat pontosan kell a helyükre illeszteni, azután már a tenyérynymokra is ügyelni kell. A nyomok végén találják az elrejtett tárgyat.

III.2.3. Téri tájékozódás fejlesztése a térben

- Következő lépés mikor egy gyermek számára kedves játék, tárgy lesz a kiindulópont, és ehhez viszonyítva helyezünk el valamit.
Tedd az autó elé a csavarhúzó!
Tedd az autóra a csavarhúzó!
Tedd az autó alá a kalapácsot!
Tedd az autót két fa közé!
Tedd az autó mellé a bal oldalra a szerszámosládát! (segítség: a bal kezéd felőli oldalra)
Mindig kérdezzünk vissza a játékos fejlesztés során a gyerekektől:
 - ✓ Hová tetted a kalapácsot?
 - ✓ Hol van a kalapács?
 - ✓ Honnan veszed el a kalapácsot?
- Manipulálással, rakosgatással is gyakorolhatunk. Az utasítások a tárgyak célirányos rakosgatására irányuljanak. A cselekvés elvégzése után mindig kérdezzünk vissza.
Az asztalon különböző tárgyak vannak. (amibe lehet pakolni: doboz, kosár, zsák, hátizsák stb., és amit bele lehet tenni: golyó, labda, zsebkendő, alma, póló, stb.)

III.2.4. Téri irányok a síkban

Ez a fejlesztés utolsó, legelvontabb szakasza. Ahhoz, hogy a b - d, p - b betűket, a 6-9 számot meg tudják a gyerekek egymástól különböztetni, hogy írás közben képesek legyenek a vonalközben tájékozódni, tisztában kell lenniük a papíron is a téri irányokkal.

- Sík formák rakosgatása, kép készítése, irányok, viszonzyszavak felhasználásával, gyakorlásával. Megoldható mágneses táblán, gyurmaragasztóval saját munkalapon. A téma lehet nagyon változatos. Köthetjük az óvodai foglalkozások témáihoz: évszakok, állatok, gyümölcsök, ruhadarabok, foglalkozások, stb.
- Rajzos formában is gyakorolhatjuk a téri relációkat, irányokat.
 - ✓ A játszótéren a homokvár tetejére rajzolj zászlót!
 - ✓ A két hinta közé rajzolj füvet!
 - ✓ A pad bal oldalára rajzolj egy labdát!
- A balról – jobbra haladás kialakítása
Ha olvasunk vagy írunk, akkor balról jobbra haladunk. Fontos, hogy 5-6 éves korban nagy figyelmet fordítsunk a balról-jobbra való haladási irány kialakítására.
Tanítsuk meg a gyermekeknek hol kezdődik és hol végződik a sor. Alakítsuk ki a sor eleje – közepe – vége kifejezéseket.
- Fessünk kerítést!
Eszköz: Vízfesték vagy tempera, tálak, ecsetek, spatulából készített kerítés
Megjelöljük, hol kezdődik a kerítés, és a léceket sorban haladva befestjük.
Lehet ritmusos sort kialakítani vagy tetszőleges színekkel dolgozni.
Ha kész, „olvassa el” hogyan színezte ki a kerítést.
Kérdezzünk rá: Milyen színű az első léce? Milyen színű az utolsó léce? Milyen szín jön a sárga után? Milyen szín van a piros előtt?
Nehezíthetjük úgy is, hogy három szín váltakozik.
- Rajzoljunk sort!
Eszköz: papír, ceruza
Előrajzolok egy sormintát (virág – gomba – nap, vagy kör-álló egyenes-háromszög) Folytasd a sort! Itt gyakoroltathatjuk a folyamatos haladási irányt, de a sor végére érve a sorváltást is.
- Sorolvasás
Eszköz: különféle tárgyak, képek
Az asztalra különböző tárgyakat helyezünk el egy sorba. A gyereket megkérjük, hogy az elejétől a végéig mondja el miket raktunk le sorba egymás után.
- Képeket rakunk sorba az asztalon. Mindenki maga előtt. Szalaggal, papírcsíkkal, sor rajzolásával segíthetjük a kezdeti tájékozódást. A bal oldalt, a sor elejét szívvvel mindig jelöljük!
- Sorkirakás
Eszköz: pálcika, korong, apró műanyag tárgyak (Minimat készlet)
Több apró tárgyat készítünk az asztalra. Majd megkérjük a gyereket arra, rakja őket úgy sorba, ahogyan mondjuk:
 - Első legyen, a sor elején álljon a kék korong, utána pálcika, a végén egy autó.

- „Olvasd el”, hogyan raktad őket egymás után!
- Melyikkel kezdted?
- Melyik következik utána?
- Melyik az utolsó, a sor végén álló?
- Nézd csak meg az autót, és mutass rá!
- Mi jön az autó után?
- Nézd, mi van az autó előtt?
- A béka mi után következik?
- Keresd meg a nyuszi!
- Melyik két játék között van a nyuszi?
- Játékok a téri tájékozódás fejlesztéséhez
<https://www.jatekliget.hu/teri-tajekozodas-fejlesztesere-jatekotlet-videos-bemutato-280>

III.3. Auditív észlelés területe

A hallási észlelés, a körülöttünk lévő környezet zajainak észlelése, a hangok beazonosítása, felismerése, a hangforrás irányának beazonosítása háttérzaj esetén is. Környezetünk hangjai gyakran előjelző, figyelmeztető értékkel is bírnak, ezért van jelentősége az azonosításnak. Félelmetes lehet, ha olyan zajt hallunk, amit nem ismerünk föl nem tudjuk azonosítani.

(https://disz.blog.hu/2013/03/18/mi_az_auditiv_eszleles_es_a_beszedeszleles)

(utolsó letöltés dátuma: 2020.05.06)

A beszédészlelés még összetettebb folyamat, a beszédhang beazonosítása, hasonló hangok közötti különbségek felismerése, a beszédhangok sorrendjének megállapítása, erre épül a beszédértés fázisa.

A beszédészleléssel gondok lehetnek annál a kisgyereknél, aki hároméves korában még nem beszél, nem érdeklődik a mese. Amikor beszédhibás a kisgyerek, nem hallja a hangok közötti különbségeket, nem tudja a hasonló beszédhangokat megkülönböztetni. A jó beszédkésztetésű, kimagasló intelligenciájú gyerekeknél gyakran csak iskoláskorban diagnosztizálható.

A fejlesztés területei: a környezet hangjainak felismerése, a hangforrás irányának a beazonosítása, hangutánzás, hangos-halk, gyors-lassú megkülönböztetése, ritmus visszakopogása, sutogó gyakorlatok, hang felismerése és differenciálása, szavak felismerése szövegből, meserészletből, szóismétlés, mondatismétlés.

Játékötletek:

- Mit hallasz?
Kendő alá rejtett tárgyakat megszólaltatunk, a gyerekeknek ki kell találni melyik tárgy hangját hallották. (például: kulcscsörgés, papírgyűrűs, nejlonzacskó csörgése, csengettyű hangja, cukorkáspapír csörgése, pénzcsörgés, síp hangja stb..)
- Állathang utánzása
Állatok képeit kitesszük az asztalra, utánozzuk a hangját. Először én utánzom, majd a kisgyerek kiválasztja a hozzá tartozó képet, és ő is megpróbálja utánozni a hangját. Nehezíthetjük azzal a feladattal, hogy egymás után három állat hangját hangoztatjuk, majd a gyerekeknek ezeket ugyanabban a

sorrendben kell produkálni, ahogy hallotta. Amikor már ügyesen megy, további elemszámmal is bővíthetjük. Remekül fejleszti a hallási emlékezetet is.

- Szavak, mondatok ismétlése
Először szavakat, majd egyszerű tőmondatokat mondunk a gyerekeknek, ezeket kell megismételnie szóról szóra, nehezíthetjük összetett mondatokkal is. A szavakat, mondatokat sűgva mondjuk ezután, és ezt ismétlik a gyerekek.
- Postás játék
Többen játszhatjuk, annál érdekesebb, minél többen vagyunk, party játéknak is kiváló. Körben ülünk és sűgok egy szót a tőlem balra űlőnek, majd ő továbbadja a következőnek és így tovább, a láncc végén az utolsó játékos hangosan kimondja a szót. Vicces elhallások szűlethetnek, ha nagyon űgyes mindenki, akkor az eredeti szót fogjuk hallani.
- Hangos-halk megkülőnbőztetése
Mondok egy ismert mondókát, ha hangosan mondom, akkor óriások leszűnk, nyűjtőzunk felfelē, ha halkan, akkor törpék leszűnk, leguggolunk. Amikor ez űgyesen megy, akkor a gyerekekkel egyűtt mondjuk a mondókát váltakozva hol hangosan, hol halkan. Hasonló játékokkal érzékeltethetűnk a gyors-lassű fogalmakat is.
- Manócska
Sorolom mije van Manónak, ha azt hallod: Manónak van egy macskája, fel kell állni, amikor űjra hallod, akkor le kell űlni.
Manónak van egy szekere.
Manónak van egy macskája.
Manónak van egy kutyája.
Manónak van egy tyűkja.
Manónak van egy macskája.
Manónak van egy kacsája.
Manónak van egy macskája. stb.
- Hallod!?
Sorolok szavakat, ha hallod a neved, lépj előre egyet.
Mesélek egy rövid történetet, amiből egy, esetleg két szót kiemelek, megbeszélűnk, melyik szónál hogyan jelezzen a gyermek. Például: ha azt a szót hallod: madár, akkor emeld fel a kezed, ha azt hallod szél, tapsolj egyet.
- Hangok differenciálása
Két hang megkülőnbőztetése, a hangokat valamilyen hívőképhez társítűnk, például c-cs megkülőnbőztetése: c-cica, cs-csepegő csap. Szavakat sorolok, vagy képeket megnevezek, amelyekben c és cs hang van. Melyiknek a hangját hallod a szóban, mutass a hívőképekre, feladatlapon kösd össze a hang képével!
- Ajánló:
Halld meg a hangját! memóriajáték
Bim-bam hangos játék CD-vel
Állatos hang-kép memóriajáték
Petőné Honvári Jolán (2018): Az akusztikus észlelés fejlesztése. Műszaki Könyvkiadó
László M. Ágnes (2013): Auditív észlelés – letölthető hanganyaggal. Fimota Központ

László M.Ágnes(2014): Beszédészlelés – letölthető hanganyaggal. Fimota Központ

III.4. Vizuális észlelés területe

<https://fejlesztok.hu/segedletek/pedagogiai-segedletek/159-vizualis-eszleles-figyelem-emlekezetfejlesztas-jatekosan.html>

(utolsó letöltés 2020. 05.11.)

A vizuális észlelés (tudja, mit lát) a látás útján szerzett információ feldolgozása tudati tevékenység (összehasonlítás, megkülönböztetés, hozzárendelés, elkülönítés) útján. A vizuális észlelésnek több területe van:

- alak, forma, szín, méret állandóság (észlelési állandóság)
- Gestalt látás (egészben látás, az egész és a részek összefüggéseinek helyes felismerése, alakszervezési folyamat)
- alak-háttér megkülönböztetésének képessége
- sorbarendezés képessége, vizuális minta, sorozat felismerése, követése, reprodukálása
- szem követő mozgása
- vizuális emlékezet: korábban látott vizuális információ pontos felidézésének képessége
- vizuális figyelem: a vizuális ingerek sokaságában szelektálás, válogatás képessége

Játékötlek:

- A természetben lezajló változások aprólékos megfigyelése séta közben, utazás, helyváltoztatás alkalmával.
- Figyeld meg! A gyermekek körben ülnek, választanak egy vizsgálot, aki állva marad. A játékvezető feltesz neki egy kérdést (pl. Kinek van szoknyája, kék szeme?), a vizsgálonak mindenkit sorban meg kell figyelnie. Elsorolja a gyerekeket, ennek van, annak nincs... Minél apróbb részletekre kérdezzen rá a játékvezető! Sokkal nehezebb a játék, ha azt kell megállapítani, hogy kinek nincs.
- Színcápa: Egymástól kb. 3 m távolságra két párhuzamos vonalat húzunk, s a közöttük húzódó "tengerben" áll a cápa. Amikor elkiáltja magát, hogy pl. "Jöhetnek a kékek!", akkor mindenki átfut a túloldalra, és a cápa igyekszik megfogni őket. Akin a mondott színből van valami ruhadarab, nyugodtan átsétálhat, mert nem fogható meg. Ezután más színt mondva folytatódik a játék. Akit megfogott, az lesz a következő cápa.
- Mi változott meg? I. Mindenki jól megfigyeli azt a gyermeket, aki a kör közepén nagyon lassan megfordul maga körül. Ezután kiküldjük a szobából, és ott megváltoztat valamit magán pl. Kiköti a cipőfűzőjét, megváltoztatja a frizuráját, kigombol egy gombot a ruháján. Ismét bejön a körbe, és lassan megfordul. Aki először fedezi fel, mi változott rajta, az következik.

- Mi változott meg? II. Minimum 5 tárgyat, játékot, képet sorba rakunk, mindenki számára jól láthatóan, azonos szemszöveget biztosítva. Jól megfigyelik a kirakott sort, majd becsukják a szemüket. A játékvezető vagy elvesz egy elemet a sorból, vagy két elem helyét megváltoztatja (előzetesen megbeszéltek szerint). Miután kinyitották szemüket, ki kell találni: mi változott meg. Aki először kitalálja, az változtathat a következő játékban.
- Mit csinálók? című játékban tevékenységeket kell elmutogatni, imitálni. A gyermekek körben ülnek. Egyikük a kör közepére áll, kigondol egy tevékenységet, amelyet hang nélkül bemutat (pl. fűrészelés, főzés, takarítás, porszívózás), a többieknek ki kell találni, mit játszott el. Akinek sikerül, az állhat középre.
- Másik változata, amikor a foglalkozásokat kell kitalálni: „Amerikából jöttem, mesterségem címe: ... ” (hangtani tudatosság területen fejlettebb szinten álló gyermekeknek megmondhatjuk az első és utolsó hangot), majd következik a mutogatás.
- Látok valamit: Az asztalra kiteszünk néhány tárgyat. A játékvezető az egyik darabról mond néhány jellemző tulajdonságot. A gyerekeknek ki kell találni, hogy melyikre gondolt. Később már egy gyermek is jellemezheti a kiszemelt tárgyat.
- Gombok válogatása szín, nagyság, lyukak száma szerint.
- Szortírozó játékok: különböző szempontok szerinti válogatás.
- Modellépítés konstrukciós építőjátékokból. Alakzatok kirakása pálcikákból, korongokból. Fokozatok: ráhelyezés, másolás, utánzás emlékezetből, kirakás szóbeli utasításra, önálló fantázia alapján.
- Puzzle játékok: A gyermeknek mutatunk egy képet, megbeszéljük, mi hol van rajta. A képet szétvágjuk darabokra, majd a gyermeknek össze kell raknia. Ugyanezt játszhatjuk betűelemekkel, betűkkel, számokkal a betűtanulás időszakában.
- Kép kiegészítése: hiányzó rész felismerése, pótlása.
- Kakuktktozás-keresés: Különböző tárgyak vagy azok képei sorakoznak az asztalon. Meg kell mutatni, melyik nem illik a többi közé. Pl. a virágok közé gyümölcs került.
- Különbség kereső: A két kép között 5-6-8 különbség van. Keresd meg, melyek ezek! Jelöld!
- Földre, szőnyegre felrajzolt, felragasztott vonalak, formák, alakzatok követése. Ugyanez papíron ceruzával megoldva.
- Labirintus játékok: földön, papíron.
- Pókháló játék: Földön, szőnyegen különböző színű kéz és lábnyomokat vagy különböző nagyságú sík formákat elhelyezünk, leragasztunk (gyurmaragasztóval). Mindegyikből kettő legyen lent a földön, random elhelyezéssel. Keressék meg az ugyanolyanokat, egyformákat, párokat, és színes szalaggal kössék össze a kettő összetartozó elemet. A végén egy kusza, pókhálószerű vonalrendszer keletkezik.
- Fény követése szemmel, iránytartás szemmel követve.
- Vizuális sor létrehozása játékok, kockák, gyöngyök, pálcikák, korongok felhasználásával.

- Ki nincs velünk? Egy gyermek középre áll, becsukja a szemét, ő a hunyó. A többiek körbe állnak, és míg egy versikét mondanak, az egyikük kimegy a teremből:

"Az erdőben jártunk-keltünk,
Egy gyermeket elvesztettünk.
Mondd meg Jancsi, mondd meg nekünk,
Ki az, aki nincs most velünk?"

Mindig a kör közepén álló gyermek nevét mondjuk a versben. Ekkor ő kinyitja a szemét, és megpróbálja kitalálni, hogy ki ment ki. Ha eltalálta, szerepet cserélnek, ha nem, bent marad a körben.

- Letakarós: A gyerekek körben ülnek, alaposan szemügyre veszik egymást. Valakit kiküldünk, ezalatt egy gyermeket letakarunk pléddel úgy, hogy a lábát se lehessen látni. Behívjuk a hunyót, aki igyekszik kitalálni, hogy kit takartunk le. Ha kitalálta, leleplezheti a gyermeket. Nehezíthetjük, ha a letakarásakor a gyerekek helyet is cserélnek.
- Mi változott meg a szobában? Egy gyermeket kiküldünk a szobából, de annak előbb jól körül kell néznie, hogy mi hol van. Amíg kint tartózkodik, megváltoztatjuk a szoba berendezését, illetve változásokat hozunk létre. A visszahívott gyereknek meg kell állapítania, mi változott a szobában.
- Mi van a kendő alatt? Különböző tárgyakat figyeljenek meg a gyerekek az asztalon, majd ezeket letakarjuk. A gyerekek egyenként odajönnek, és megsúgják, mit láttak. A nagyobbak le is rajzolhatják. 4-10 ismert tárggyal dolgozzunk!
- Képeket tesztek a gyermek elé (pl. zöldségek, állatok, ételek képeit), ezeket 30 másodpercig nézheti, majd próbálja meg emlékezetből felsorolni, mit látott.
- Páros asszociáció: 5-6 egymással összefüggő kép-pár megjegyzése (pl. házerítés). A felidézéskor a párok valamelyik tagja hiányzik, ezt kell kitalálni, lerajzolni. Ezután nehezíthetjük a játékot egymással össze nem függő kép-párok megjegyzésével (pl. kolbász-lámpa). Olvasni tudó gyermekeknél szó-párokkal is játszhatjuk.
- Három különböző képecskét, betűelemet vagy betűt rajzolunk egymás mellé. Ugyanazokat a képeket, elemeket soronként más-más sorrendben rajkjuk le. A sorokat egyesével mutatjuk meg a gyermeknek (a többit letakarjuk), ezután le kell rajzolni a helyes sorrendben az ábrákat, ahogy azt utoljára látta.
- Memórijáték: Különböző tárgyak, betűk, számok, szó-képek (főfogalmak alá rendelve), foglalkozások képeit készíthetjük el két példányban. Lefordítjuk a kártyákat, egymás után fordítjuk fel őket, aki párt talál, újra húzhat. Az nyer, akinek a legtöbb párja lesz. Mindig ugyanoda tegyük vissza a kártyákat, hogy emlékezni kelljen a helyére!
- Tiltott mozdulat: A gyerekek körben állnak, középen a játékvezető. A játék megkezdése előtt megbeszéljük, és bemutatjuk, hogy milyen mozdulatot nem szabad utánózni (pl. a kart felemelni). A gyerekek mindenben utánózzák a játékvezetőt, kivéve a tiltott mozdulatot. Aki elhibázza, kiesik vagy zálogot ad.

III.5. Figyelem területe

A környezetünkben jövő ingerek közti szelekció. Az ingerek sokaságából mit észlelünk, azt a figyelem határozza meg. A figyelem pontosabbá teszi észlelésünket, ezzel optimális feltételeket teremt az információk feldolgozásához, felfogásához. A figyelem működése nem tekinthető önálló megismerési folyamatnak. A figyelem együtt jár az észleléssel, az információk rögzítési szándékával és az információkkal végzett műveletekkel is (Cziegler 2001 és 2005). „A figyelem legfontosabb jelentése szerint szelektív folyamat, amely által az információt tudatosan észleljük vagy kiemeljük, míg más információkat nem tudatosan elemzünk vagy szűrünk ki. Ennek során bizonyos ingerek hangsúlyozódnak, mások csökkennek, vagy gátoltta válnak.” (Séra,2004) A figyelmi működést befolyásoló tényezők: életkor, a személy belső pszichés struktúrája, mentális állapota, az információval kapcsolatos motiváció (érdeklődés, szükséglet), az előzetes ismeretek, tapasztalatok és az információ tulajdonságai (újszerűség, váratlan bekövetkezés).

(www.jgypk.hu/.../91_a_figyelem_fogalma.html)

(utolsó letöltés:2020.05.08.)

A figyelmet befolyásoló további külső és belső tényezők: a napszak, a testi és pszichés állapot, az életmód rendszeressége (táplálkozás, alvásigény kielégítettsége, fáradékonyság), ezen kívül a tanulási helyzetben közölt információ érdekessége, újszerűsége, a tanóra üteme és a pedagógus eszköztára a figyelem fenntartására.

Játékötletek:

- Keresd a párját! (pl. memóriakártyákkal)
- Kakuktktojás játékok: ki kell választani melyik kép nem illik a sorba
- Keresd az egyformákat! Párkeresők.
- Pontok összekötése
- Építs ugyanilyet! (pl. pálcikából, kockából stb.) Számolópálcikából alakzatokat rakunk, majd a gyerekeknek reprodukálnia kell ugyanilyen alakzatot. Fültisztító pálcikával is kivitelezhető.
- Formafelismerő
A gyerekeknek különböző formákat mutatunk kártyára rajzolva. A gyerek hátára az ujjunkkal rajzolunk egy formát az asztalon lévő kártyák közül, majd az lesz a győztes, aki kitalálja melyik formát rajzoltuk a hátára. Aki eltéveszti, zálogot ad. (ajánlott formák: kör, pöttyös labda, négyzet, házikó, háromszög, csillag, félhold)
- Mi változott?
Többen is játszhatják, megfigyeljük az egyik gyerek ruházatát, egy játékost kiküldünk a szobából. A kijelölt gyermek ruházatán egy apró részletet megváltoztatunk, amit majd a kintről bejövő gyermek kitalál.
- Nagy képen kis részlet megtalálása
- Képek átmásolása
- Ajánló:
Papa maci -figyelemfejlesztő kártyajáték
Banda -figyelemfejlesztő kártyajáték

Colorama- Színek és formák

Mozaik Kiadó: Varázsképek

Lucas Riera (2018) Agytorna 3. Fejleszd a figyelmedet. Napraforgó 2005 Kft.

III.6. Gondolkodás területe

<http://ovi-isi.hupont.hu/3/gondolkodas-fejleszto-jatekok>

(utolsó letöltés 2020.05.12.)

A gondolkodás egy összetett folyamat, mely különböző elemekből épül fel.

Gondolkodási műveletek:

- Szintézis: a részek egyesítése
- Absztrakció: a felismert általános vonások között a lényeges jegyek kiemelése
Analízis: az egész részekre bontása
- Relációk felfogása: két dolog közötti kapcsolatok megnevezése kiemelése (megkülönböztetés)
- Összehasonlítás: két vagy több dolog tulajdonságainak -különbözősége, azonosságok- felismerése
- Kiegészítés: adott viszony ismeretében az annak megfelelő másik tárgy vagy jelenség megtalálásának képessége
- Általánosítás: közös megegyező jegyek alapján összevonás, fölérendelt adat megtalálása
- Konkretizálás: alárendelt adat megtalálása
- Analógia: az összefüggések felfogásán alapuló kiegészítés
- Rendezés: adott elv alapján jelenségek, tárgyak csoportosítása, rendszerezése, osztályozása

Játékötletek:

- Tied az utolsó szó!
Gurítom a labdát. Aki megkapja, fejezze be a mondatot!
(pl. ellentétek, igék, színek gyakorlása, megszilárdítása is megvalósul)
 - Nappal világos van, éjszaka...
 - Az óriás magas, a törpe...
 - A nagymama öreg, az unoka....
 - Télen hideg van, nyáron...
 - A halnak víz kell az élethez, az embernek...
 - Lent van a padló, fent...
 - Az óra ketyeg, a csengő...
- Barkochba
Gondolok egy állatra, növényre, tárgyra. A gyerekeknek kérdéseket kell intézniük hozzám, melyekre igennel vagy nemmel válaszolok!
- Mi nem illik a sorba?

Az időszaknak, ünnepnek, évszaknak megfelelően szemléltető képekkel (óvodában, első osztályban még az őszi időszakban) vagy szóképekkel lehet játszani. Minden esetben elvárom az indoklást a gyerekektől, miért nem illik az adott szó (kép) a sorba!

- Találós kérdések
Lényeges jegyek kiemelésével találós kérdések „szerkesztése”.
- Mese, történet lényegének kiemelése, megfogalmazása.
- Puzzle, dominó, eseményképek, különbség-azonosság keresése képeken, megfogalmazása, mi hiányzik? (képről, tárgyról), kártyajátékok.

Ajánló:

Presserné Vér Katalin (2003): Játékos suliváró. Mesék szárnyán a mesés iskolakezdésért. Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest

III.7. Beszéd, nyelv területe

A fejezetet Magyarné-Szabóné-Szatmáriné: Hanglépcső (Logotech Kft. Székesfehérvár 2019.) kiadványa és előadása alapján készítettük el. A játék- és gyakorlóanyag nagy része saját, kipróbált elemet tartalmaz.

Az olvasás-írást megalapozó részképességek fejlesztése valósul meg ezen a területen. Magában foglalja az artikulációs mozgások megfigyelését, tudatosítását, a beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztését, a szókincs gyarapítását, a hallás fejlesztését, a mondat-, szó- és hangtani tudatosság alakítását.

Játékötletek:

III.7.1. Hangok megfigyelése, differenciálása, beszédészlelés

- Jól figyelj... játékok, Csend játék...
Mindennapi zajok, zörejek, állathangok, járművek, cselekvések hangjainak megfigyeltetése. Ki kell alakítani, hogy megtanuljon a gyermek a hangra figyelni.
Minek a hangját hallod? játékok
A hallott hangok differenciálása, a felismert hang egyeztetése képpel, tárggyal. (ablak nyitás, csukás, kulcs csörgés, kockák a dobozban, LEGO, gyöngyök a kosárban, gyufa a skatulyában, papír összegyűrése)
- Fülelő játékok
Instrukció: Figyelj a füleddel, fülelj, minek a hangját hallod?
Felhasználhatunk saját magunk keltette hangokat, felvett hangokat, cd-t stb.
- Honnan szól a hang? vagy Honnan szól a társad?
Játékos hely és helyzet teremtésével (erdő, palota, madárfészek, virágos rét, állatkert) a megszólaltatott hang irányát, helyét kell megmondani a gyermeknek.
- Postás játék
Az első gyermek fülébe sűgünk egy szót, mondatot. Egymás fülébe sűgják a hallott információt. Az utolsó gyermek hangosan megmondja a hallott szót, mondatot.
- Hangok differenciálása: Egyforma-nem egyforma, amit hall a füled?

A különbség jelzését előre megbeszélt módon jelzik a gyerekek.

Ez lehet mozgás (állj fel-ülj le, emeld a karod magasra-csapj a térdedre, stb), lehet piros és kék szalag, zászló, tárcsa lengetése, felemelése.

Szópárok: sál-szál, szél-szél, gép-kép, korom-köröm, tép-kép, seb-zseb, majom-malom, haj-haj, haj-hal

Értelmetlen szótagpárok: asa-asza, upu-upu, efe-eve, omo-umu, iki-iti

- Hosszú-rövid hangok differenciálása
Hosszú-rövid szalaggal, vonal húzásával, pálcika-korong felhasználásával, a lépés hosszával lehet jelölni, hogy a hallott hang rövid-vagy hosszú. Példák: hangszer hangja röviden, hosszan szól? beszédhangok hangoztatásával ugyanez a játék.
- Szóvonat
Bővülő szósorokat kell megismételni. Lehet különböző témákhoz kapcsolódóan feldolgozni.
Kirándulni megyünk, pakoljunk be a hátizsákba...
Mi van a hűtőben...
Játékboltban láttam...
Állatkertben voltunk...
Játszótér, Erdőben kirándultunk...
- Vándor-játék
Körben ülnek a gyerekek, és különböző dolgok vándorolnak körbe. Vándor puszi, vándor simogatás, vándor piszézés, de lehet akár ritmus is, ami körbejár. Lehet szó, mondat magas vagy mély hangon mondva, lassú vagy gyors tempóban továbbadva. De vándorolhat egy elképzelt, a tenyerünkben lévő puha kismadár, csúszós béka, tüskés sün. Kezdetben óvónő indítja a kört, és nála ér véget, később azonban gyerekekre is rábízhatjuk az indítást.
Ezek a játékok rengeteget segítenek a gátlások leküzdésében, egymás elfogadásban, a nemek közötti feszültség oldásában, illetve kialakulásának megakadályozásában.
- Bővülő mondatok...
A gyermekeknek meg kell ismételni a bővülő mondatokat. Versenyjáték formájában is lehet játszani. Lehet szemléltetni lépcsővel, egymás fölötti faágakkal, hogy egyre magasabbra jut az a gyerek, aki hibátlanul megismétli a mondatot. A gyermekek feljebb jutását jelölhetjük bábokkal, színes korongokkal, smile figurákkal.
- Tapsolj, ugrálj, kiabálj!
Mesehallgatás közben az előzetesen megbeszélt szóra (célszó) kell figyelni, és a megbeszélt módon jelezni (taps, ugrálás, szék körbefutása, dobantás stb.), ha hallotta a célszót.
Nehezíthetjük 2-3 szó megjelölésével és ezeknek megfelelő válaszok kijelölésével.

Ajánló:

Balázs Ágnes (2017): A beszélő kiskutya. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhöz)
Móra Könyvkiadó, Budapest

Balázs Ágnes (2018): A pösze nyuszi. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhöz) Móra Könyvkiadó, Budapest

Balázs Ágnes (2018): A száguldó hóember. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhöz) Móra Könyvkiadó, Budapest

Balázs Ágnes (2019): Az ügyetlen bohóc. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhöz) Móra Könyvkiadó, Budapest

Domján Zsófia (2019): Fülelős kalandok. Tematikus gyűjtemény a beszédészlelés és beszédértés játékos fejlesztéséhez. Novum Könyvklub, Budapest

III.7.2. Artikulációs mozgások megfigyelése, tudatosítása

- Logopédiai artikulációs terápia (pöszeség terápia) artikulációs gyakorlatai: ajakgyakorlatok, nyelvgyakorlatok. Tükör előtt végezve a mozgásokat, az artikulációs szervek helyét tudatosítva. Játékosá tehető a feladat Nyelvmanókkal (különböző színű figurák) és nyelvkerék (különböző irányba mutató nyilak egy keréken) használatával, és mesébe illő történettel, kerettörténettel.
- Zöngés-zöngétlen hangok differenciálása
Figyeld meg, morog-e a torkod, ha mondjuk: e, o, m, s, sz, ...stb.(hangok izolált ejtése), tenyerét a torkára helyezve figyel a gyermek, és érzékeli, hogy morgós vagy nem morgós az adott hang. Ezt jelezni lehet a játékban előre megbeszélte módon. „Ha morog, a „maci” képét emeled fel, ha nem morog, a kismadár képét!”

III.7.3. Ritmusfejlesztés

- Kis robot játék I.
Mondókát mondunk szótagolva, a beszédritmus váltásával. Ha az elem kimerülőben van, akkor lassabban szótagolunk, de ha az elemet kicseréljük, ismét rendes tempóban mondjuk. Az ütemezést kopogással vagy karjelzéssel segítjük. Közös gyakorlással kezdjük, majd egyéni bemutatók következhetnek.
- Kis robot játék II.
Mondókát mondunk, miközben babzságot adogatunk egymás kezébe. Különböző testhelyzetekben és módon adjuk át a babzságot: egymás mellett ülve, állva, háttal egymásnak, hátunk mögött adjuk át, csak a bal/jobbs kezét használhatjuk átadásra és átvételre is, csukott szemmel adjuk tovább a babzságot.

III.7.4. Szókincs bővítő játékok, szótudatosság

- Képek gyűjtése különböző témákhoz (évszak, erdő, gyümölcsök, bútorok, ruhadarabok)
- Tik-tak bumm! játék
A különböző témákat egy-egy kártya jelzi: tenger, strand, padlás, bevásárlás, piac, játszótér. A kártyákból húz egy gyermek. Elindul a bomba ketyegése. Egymás kezébe adogatják a bombát, miközben az adott témához szavakat

mondanak. Akinél a bomba felrobban, zálogot ad, vagy a többiek kapnak korongot, akinél felrobbant a bomba, az nem kap. Újra indul a játék. Új kártyát húznak, újra ketyeg a bomba.

- Ellentétek, összetartozó képek (párkereső), főfogalom alá gyűjtés, rokon értelmű kifejezések gyűjtése
- Mesék, versek, történetek feldolgozása képek, bábok segítségével, dramatizálás. Szómagyarázat az ismeretlen, új szavak megjelenésekor.
- Sztorikocka játék
A kockával dobunk, megnevezzük a képet. Szükség esetén szómagyarázattal élünk.
- Mi van a takaró alatt? Tárgyak vagy képek vannak a takaró alatt. Húzz valamit, mondd, mi az? Ha tárgy, akkor ki lehet tapogatni. Ha nem tudod a nevét, mondd róla valamit. Új, most megismert szavak beépítésére, gyakorlásra szolgál
- Első szótag alapján ismerd fel a szót!
A kirakott, letapsolt képekkel így játszunk tovább. „Figyeld a képeket! Melyik kezdődik így: tu-(lipán), lu-(fi)
- Szógyűjtés: Mi kezdődik úgy: bo-(ci), ma(lac). Először képek halmaza segítheti a szótalálást. Később már nem szükséges a képi megsegítés.
- Két szó bújít el!
Összetett szavakat mondok. A gyerekeknek fel kell ismerni a két alkotóelemet: szem-üveg, cipő-kanál, nyak-lánc
- Rakd össze!
Két kép összeillesztése, összetett szó alkotása. példák: láda, madár, posta, pók, lépcső torony, ház, csiga. Próbálják, sokszor sikerül. Ha nem, segítek. Szómagyarázat, beszélgetés szükséges.
- Szóban szó: Szavakat sorolok. Felismersz-e szavakat? Figyeld a füleddel! Fülelj! példák: László, Botond, Vera, Vanda, kilátó, befejez

Ajánló:

Szabó Szilvia (2016): Látogatás a beszéd birodalmába I. Pirkadat 2003.Bt., Budapest

Szabó Szilvia (2019): Látogatás a beszéd birodalmába II. Pirkadat 2003.Bt., Budapest

Látogatás a beszéd birodalmába I-II. Szókártyák Pirkadat 2003.Bt., Budapest

III.7.5. Mondatalkotást fejlesztő játékok, mondattudatosság

- Analógiás mondatok: Játékos szituációkban lehetőség van az ugyanolyan felépítésű mondatok gyakorlására: bevásárlás, étkezés, öltözködés. Elmentem a boltba és vettem..., Peti ebédreevett. Kati felvette a piros szoknyáját. Zsófi felvette a kék nadrágját.
- Képek párosítása megadott mondatokkal. Egyre bővülő elemszámmal (3-4), történet összerakása.
- Kérdő mondatok: Kérdezek tőled valamit, válaszolj igen vagy nem szóval. „Szereted a palacsintát?” (igen) Most te kérdezz tőlem valamit!

- Sztori kocka: Dobunk a kockával, majd a képről kérdezzünk valamit! Amikor már jól kérdeznek, mondunk valami okosat az adott képről.
- Ugyanez képekkel: „Kérdezz a képről? Később: Mondjunk okosat a képről!
- Találós kérdés: A képről mondj el mindent, csak a nevét ne mondd ki! Ha ügyes voltál, a többiek kitalálják, melyik képre gondoltál.
- A tiltó ember...
Van egy ember, aki mindent megtilt, mindig azt mondja „nem szabad”. A gyerekek mondanak különböző dolgokat pl. cselekvéseket, amit szeretnének. „Szeretnék játszani.” A tiltó ember erre azt feleli: „Nem szabad játszani.” A szerepeket lehet cserélni.
- Meselánc: sztori kockával dob minden gyerek. A képeket, amit dobtak kirakják, hogy mindenki jól lássa. A képek segítségével próbálnak mesét alkotni.
- Mese, történet befejezése: Megkezdett mesét, történetet saját elképzeléseik szerint fejezik be.
- Hány szóból áll a mondat? Hány mondatot (gondolatot) hallottál?
A szönyegre karikákat helyezünk el (körben, oszlopban)
Lépj egy újabb karikába minden szónál/mondatnál! Az a, az névelőt segítünk elkülöníteni. Számoljuk meg, hány karikába léptél.

III.7.6. Fonéमतudatosság

- Hang azonosítása: Keresd a hangot! Hallod-e?
Magánhangzókkal kezdjük, majd a jól hallható, hosszan hangoztatható mássalhangzókkal folytatjuk: sz, z, zs, m stb.
Először szó elején, majd szó végén és szó közben ismerje fel, azonosítsa a hangot. A jelzés -előzetes megegyezés szerint különböző lehet. Mozgásos reakció, színes korong, kavics, babzsák, karika stb.
- Kakukk tojás: A szó első hangjára figyel a gyermek, és észreveszi a különbözőt. Szavakat mondok: alma, autó, óra – melyik nem illik a sorba? Miért?
- Hang helyének meghatározása. Hol hallod? Hol viszi a vonat? Elöl, hátul, középen. A vonattal jól lehet szemléltetni a 3 helyzetet.
Nehézségi fokozat: magánhangzók lokalizálása, jól hallható mássalhangzók lokalizálása.
- Hangok leválasztása: első, utolsó hang, szóközben lévő hang (3 betűs szavakkal)
- További műveletek a hangokkal: hangtörlés, hangcsere, hangsintézis, szegmentálás (hangokra bontás), rím-kakukk tojás, rímtalálás, rímalkotás

IV. ZÁRÓ GONDOLATOK

A játék a legnagyobb fejlesztő módszer!

Készségeket, képességeket fejleszt, hat a képzelőerőre, befolyásolható általa az értelmi, érzelmi, szociális fejlődés és a kommunikáció.

És nem utolsósorban feszültséget old, örömet okoz, hozzájárul a személyiség harmonikus fejlődéséhez.

Éljünk a játék adta lehetőségekkel, válogassunk, formáljuk, gondoljuk tovább igényeink szerint!

Játékra fel! Kalandra fel!

V. AJÁNLOTT KIADVÁNYOK

Balázs Ágnes (2017): A beszélő kiskutya. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhoz) Móra Könyvkiadó, Budapest

Balázs Ágnes (2018): A pösze nyuszi. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhoz) Móra Könyvkiadó, Budapest

Balázs Ágnes (2018): A száguldó hőember. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhoz) Móra Könyvkiadó, Budapest

Balázs Ágnes (2019): Az ügyetlen bohóc. Mesék örökmozgóknak (Fülelő játékhoz) Móra Könyvkiadó, Budapest

Dávid Ildikó (2019): Játékos ujjlenyomatok. Szalay Könyvek

Domján Zsófia (2019): Fülelős kalandok. Tematikus gyűjtemény a beszédészlelés és beszédértés játékos fejlesztéséhez. Novum Könyvklub, Budapest

Kelédi Lászlóné (2018): Íráselemek gyakorlása. Logopédia Kiadó

László M. Ágnes (2013): Auditív észlelés. Fimota Központ

László M. Ágnes (2014): Beszédészlelés. Fimota Központ

Pásztor Csörgei Andrea (2020): Barátnóm Bori. Íráselőkészítő feladatok. Manó Könyvek

Petőné Honvári Jolán (2018): Az akusztikus észlelés fejlesztése. Műszaki Könyvkiadó

Presserné Vér Katalin (2003): Játékos suliváró. Mesék szárnyán a mesés iskolakezdésért. Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest

Lucas Riera (2018): Agytorna 3. Fejleszd a figyelmedet. Napraforgó 2005 Kft.

Szabó Borbála (2017): Mozdulj rá! Mozgással kísért vers- és mondóka-gyűjtemény. Logopédia Kiadó

Szabó Szilvia (2016): Látogatás a beszéd birodalmába I. Pirkadat 2003.Bt., Budapest

Szabó Szilvia (2019): Látogatás a beszéd birodalmába II. Pirkadat 2003.Bt., Budapest

Látogatás a beszéd birodalmába I-II. Szóképek Pirkadat 2003.Bt., Budapest

Honnan hová? Egyénre szabott fejlesztés az óvodában Útmutató játéktárral- Novum Könyvklub

Szakácsné Kupeczki Éva (2006): Játék a Hangokkal. Feladatgyűjtemény hangzódifferenciálás fejlesztéséhez 5-7 éves korú gyermekeknek, Pannon-Literatúra Kft.

Petőné Honvári Jolán (2018): Az akusztikus észlelés fejlesztése. Műszaki Könyvkiadó

Vidám vonalhúzó gyakorlatok (2012) Budapest Tessloff Babilon

Kovács Barbara: Csináld, mutasd, mondd! Részképesség-fejlesztő feladatok és játékok a kompetenciaalapú óvodai oktatáshoz, neveléshez. Novum Könyvklub

Logitipp-Hol Látod? Logikai fejlesztőjáték Óvodásoknak -Logos AM Bt.

<https://jatsszunk-egyutt.hu/> Letölthető képességfejlesztő feladatok óvodásoknak

VI. FELHASZNÁLT IRODALOM

<http://ovi-isi.hupont.hu/3/gondolkodas-fejleszto-jatekok>

(utolsó letöltés 2020.05.12.)

<https://fejlesztok.hu/segedletek/pedagogiai-segedletek/159-vizualis-eszleles-figyelem-emlekezetfejlesztes-jatekosan.html>

(utolsó letöltés 2020. 05.11.)

<http://www.diszlexia.info/mexinergyakorlatban.htm>

(utolsó letöltés 2020. 04.26.)

(https://mozgasfejlesztes.blog.hu/2011/11/20/a_szem_kez_koordinacio)

(https://disz.blog.hu/2013/03/18/mi_az_auditiv_eszleles_es_a_beszedeszleles)

(www.jgypk.hu/.../91_a_figyelem_fogalma.html)

Kulcsár Mihályné (2016) A tanulás öröm is lehet-Delacato módszere alapján Magánkiadás,

Rosta Katalin szerk. (1996): Taníts meg engem! Logopédiai Kiadó, Budapest,2004

Meixner Ildikó (2000): A diszlexia prevenció, reedukáció módszere. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest

Dr. Juhász Ágnes (szerk.)(1999): Logopédiai vizsgálatok kézikönyve. Új Múza Kiadó, Budapest

Magyarné-Szabóné-Szatmáriné (2019): Hanglépcső. A hangtani tudatosság fejlesztése 5-7 éves gyermekeknél. Logotech Kft., Székesfehérvár

Robert E. Valett (1996): A tanulási zavarok terápiája. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest

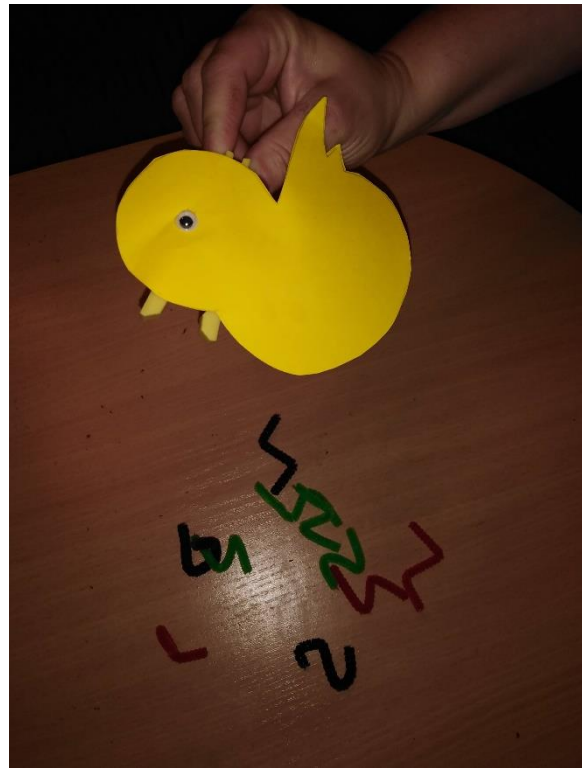
Nagyné dr. Réz Ilona (1996): Téri tájékozódás. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest

VII. MELLÉKLETEK

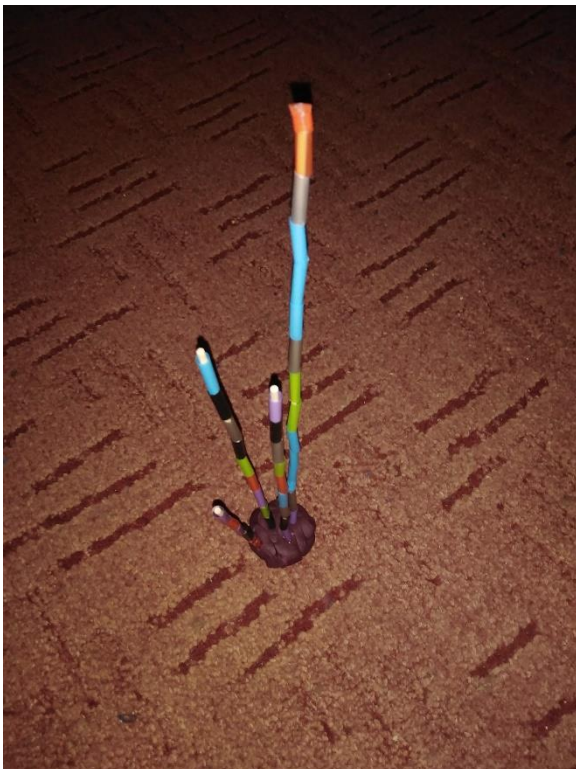
1. melléklet

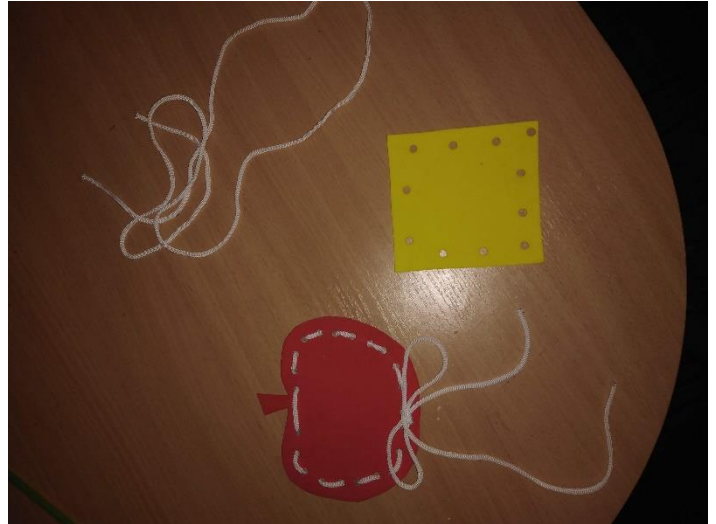
2. melléklet

3. melléklet

4. melléklet

5. melléklet

